

מכונות ושמה חשד

זוהי מכונת הפלימוט הידועה, בעלת הגג המתקפל, שאותה קנה אברי אמ"ן, ולקחה לאחריה עימו לביקוריו על זיהויו ופגעה ב"כיסוי" המחתרתי ימים במכירתה, וקיבל עבורה 470 דולר.

זיידנורג באירופה בניגוד להוראות במצריים. המכונת הכוללת הקלה שלו. אחרי נפילת הרשת, השקיע כמה

שניצל את המאבק בין שני הגופים כדי להימנע מחקירה של ממש. כך או כך: מסכת השקרים ועדייות הכוב של "פזיזת לבון", האינטריגות המסובכות בין פינחס לבון, משה דיין, משה שרת ודויד בן-גוריון; ומילחמת היהודים בין המוסד ואמ"ן — כל אלה חברו יחד כדי שייוצר המצב הקיים כעת: אף גירסה אחת מן המהלכות עתה בשוק אינה משכנעת במלואה. ברור שאיש אי-נו אומר את האמת המלאה. יש המשקרים ככוונה, ויש שהאמת שלהם התאימה את עצמה בינתיים לגירסה קבועה זו או אחרת.

ג'יימס בונד

איש עור סיבה, מורכבת, ומתוחכמת יותר, לקשיים הנערמים בדרך של מי שרוצה לברר את האמת לאמתה. היא נעוצה באופיו המיוחד של האדם השלישי, אברום/אברי/פאל/זיידנורג/אלעד/פראנק.

יש המשדלים לתאר עתה את אברי כאדם שפל ובוגדני, שמכר את הרשת, ושטוה בזדון ובמחשבתהחילה מסכת-שקרים, שנועדה כולה לטשטש את היקף בות ולהסיח את החשד מאליו.

זהו תיאור פשוט והגיוני — אך אין הוא מתאים לאישיותו המיוחדת של אברי. נדמה ששאל אברי אין גבול ברור בין מציאות ודימיון, בין אמת ואי-אמת. כאשר הוא סוטה מנתיב האמת הצרופה, אין הוא עושה זאת בהתרחק בשל חשבון מודע כל-שהו. הדבר יכול לנוע מן השאיפה להיציג את עצמו כגיבור, כאיש פיקה המי-סובב את העולם כולו סביב אצבעו הקטנה, כאדם-עליון נוסח נישצה.

לכן כימעט שאין אפשרות להפריד בסיפור של אברי בין אמת ודימיון. יש בו פרקים שהם כלי-כוח אמת, מילבד פרטים קטנים — כגון הפרקים על קשירת הקשר נגד לבון, יש בו פרקים שקשה מאד להאמין להם. ויש פרקים מעורבים.

לכן אין טעם לפרוק: אם ברור שהוא משקר בקטע פלוני, מוכיח הדבר שהוא משקר לכל אורך הדרך. כשם שאין טעם לפרוק: אם ברור שהוא אומר את האמת על עדותהשקר, אפשר להאמין גם לכל השאר.

נדמה לי שהרבה קטעים מספרו (ומי עדיייתו בהודמוניות השונות) נובעים מן צורך בפשי פנימי. אברי יצר לעצמו דמות דימוינית, הרבה זמן לפני שהעולם שמע על ג'יימס בונד, המציא אותו אברי עצמו. כבן שגדל בגל אב גיבור, לוחם פור ליטי שישב בכלא האוסטרי ובמחנההירי-כזו הנאצי, היה אברי מוכרח להוכיח לעצמו שגם הוא אימץ נועז. ילד שנשי-לח ארצה לבדו בגיל 14, שגדל כמעין-יתום בסביבה האכזרית של חברתההנוער בבני-שמן, שחש כי אביו הנערץ נש-איתו ואת זכר אמו ונשא אשה שנייה — היה חסר ביטחון-רעמי, אמיתי, והיה זקוק לדימוי-עצמי מוגזם כדי לפצות את עצמו על כך.

לכן מציא אברי דברים רבים, שלא נועדו לשום מטרה זדונית אלא רק ליצירת דימוי עצמי בעיני העולם. ואף בעיני

רפת לא פחות מעצם הרעיון של הפעולה. לפני כן שלחה היחידה את אברי לבי-דיקה אצל פסיכולוג — הד"ר דויד רודי.

אברי מתאר את הפגישה בקטע שהוא אחת הפגישות בסיפורו. רודי חקר אותו על מינהגי האוננות שלו ועל הזיותיו המיניות. לאחר-מכן מצא אותו, כנראה, כשיר למשימה נועזת בשטח האוייב. הדבר מעניין, מפני שאותו ד"ר רודי קיבל על עצמו אחריות דומה במיקרהו של גיבור אחר של פרשה ביטחונית סודית-מפורסמת: מרדכי ("מוטקה") קידר. נגד קידר היו קיימים אז חשדות כבדים על רקע פלילי. רודי מצא אותו כשר לשליחות ביטחונית בינלאומית, ואמ"ן אכן שלח אותו. התוצאות ידועות למי שיועד אותן.

אגב: כל הראיונות האלה של רודי התקיימו בכלא רמלה, שם כיהן אז רודי כפסיכולוג של שירות בתי-הסוהר. כעבור שנים נפגשו שני הגיבורים — אברי ומוטקה — באגף "איסט" של אותו כלא, האגף המבודד לאסירים ביטחוניים, שהיו כה סודיים, עד שאף לסוהרים היה אסור לדעת את שמם. הם כונו בשם 1X, 2X וכו'. אברי היה 4X. אברי ומוטקה שוחחו ביניהם, תחילה בשפת-מורס ולאחר-מכן בדיבורים. מעניין לדעת אם שוחחו, בין השאר, גם על חוות-הדעת הפסיכולוגיות של הד"ר רודי.

רעיון טיפשי

גם עתה כאשר השתק סוף-סוף הוויכוח על "מי נתן את ההוראה" והחל הוויכוח על "מי הסגיר את הרשת", אין ויכוח רציני על השאלה שהיא בכל זאת העיקרית: מדוע בוצעה ביכלל פעולה מטורפת כזאת?

הרעיון המנחה היה ילדותי: האנגלים עמדו לפנות את מחנה-יהם לאורך תעלת-סואץ. ראשי המדינה וצה"ל סברו כי הבטיסים, והיצוד המצוי בהם, יהיו תוספת-כוח עצומה למצריים. (הנחה שטותית, שהופרכה לחלוטין כעבור שנתיים, במילחמת-קדש.) לכן סברו

את התפיסות הפוליטיות ביטאו באותה תקופה ראשי-המדינה, ובעיקר פינחס לבון, בנאומים פומביים.

הדוקטור

הטוב

אבל זהו הדבר שקרה. היחידה 131 של אמ"ן גייסה ושלחה אותו לנהל את הפעולה במצריים — החלטה שהיתה מטור

שיש לבצע פעולה שתספק לאופוזיציה היי-מנית-הקיצונית בבריטניה אמתלה לתערי-מולה נגד הפיגוע. למשל: פגיעות במוסי-דוד בריטיים במצריים, וכן פעולות-החבלה שיוכיחו שאין במצריים שילטון יציב שאפשר לסמוך עליו.

כל זה היה אידיוטי — ולא רק בדיעבד, אלא גם בשעת-המעשה. האנגלים כבר החי-ליטו לצאת במצריים. קומץ חברי-הפארלא-מנט הימניים-הקיצוניים ("מורדי סואץ"), שהתנגדו לפיגוע, היו מיעוט מבוסס. לא היה כל סיכוי שישיעו על הענק שעמד או עדיין בראש ממשלת בריטניה: וינסר-טון צרצציל.

האמריקאים עמדו להתקרב למיש-טר המצרי החשי. ראשי המדינה סברו שזה יהיה לרעת ישראל, לכן רצו לבצע פעולות-החבלה נגד מוסדות אמריקאים במצריים, כדי לסכסך בין המדינות. הם סברו גם שכדאי ליצור אנדרלמוסיה במצריים, כדי להוכיח שהמישטר החדש אינו שולט במצב.

גם זה אידיוטי — מראש ולמפרע. פעור-לות-החבלה קטנות אינן משפיעות על המ-דיניות של מעצמות גדולות, בעלות אינטר-סים גלובאליים. רק ילד פוליטי — גיבלי? דיין? לבון? — יכול היה לעלות על דעתו שכמה דקירות-מחט ישנו את גורל העולם. אולם יש להציג כאן שאלה, שמשו-שמה לא נשאלה העולם: באיזו רצינות התייחסה מערכת-הביטחון הישראלית לפעולה זו? לכאורה, היתה זו צריכה להיות פעולה היסטורית. לפעולה כזו יש לשלוח את מיטב אנשי-הביצוע, לתכנן אותה לפיר-טי-פריטיה, להעמיד לרשותה את מיטב ומירב האמצעים.

מוות

בשביל מה?

אם יש סממנים מעשיים יותר, המור-כיהים את חוסר-הרצינות של הפעולה כולה.

נדוני-קאהיר מתלוננים שלא קיבלו חומר לייחבלה לביצוע הפעולות, ושהיו צריכים צריכים להכין חומרים כמו בכיתה לכי-מיה בגימנסיה. אברי עצמו מתלונן על כך שלא קיבל את המיטב שהובטחו לו.

אברי לא קיבל מן הממונים עליו שום תוכנית-פעולה מפורטה, וגם לא נדרש להגיש תוכנית לאישור. הכל היה מאולתר. איש לא דאג להכין מראש דרכונים מווייפים ונתיבי-בריחה מסודרים לשעת-הצורך. אברי התלונן על אמ"ן, שלא דאג לכך. אנשי-הרשת מתלוננים על אברי, ברור שהיה זה תפקידו של אמ"ן.

ראשי אמ"ן ידעו כי מספקי-המחירת שלהם במצריים מסתובב שם במכונית מני-קרת-עניינים. כימעט יחידה-בימינה (אותה מכונית מפורסמת מדגם פלימוט, ירוקה ופתוחה).

הרשת, שעליה הוטל לבצע את הפעור-לה, היתה חובבנית, והיא לא הוכשרה לתפקיד זה. היא הוקמה כדי לבצע פעור-לות-החבלה עם פתיחת מילחמה, לא לפוצץ סיפוריות ובתיק-לונדון. חבריה היו כולם ידידים אישיים זה לזה. הקשר ביניהם היה ידוע וגלוי. לא היתה קיימת ביניהם קונספירציה מינימלית, וכל רשת כזאת, בנוסבות כאלו, בצור-רה וצאת, הוטל לבצע פעולה היסטורית, כדי לשנות את מהלכי המדיניות העולמית! אין מנוס מן המסקנה שגם בעלי הרע-יון לא התייחסו אליו ברצינות גמורה. בר-מילים אחרות: שאנשים טובים נשלחו למוות, על סמך תוכנית חובבנית-ילדותית,

הנפשות של הפרשה

- משה שרת, ראשי-הממשלה. נפטר.
- פינחס לבון, שריהביטחון. נפטר.
- דויד בן-גוריון, אורה פרטי בשדה-בוקר. נפטר.
- משה דיין, הרמטכ"ל. חי"כ ועורר-עיתון.
- שימיון פרס, מנכ"ל משרד-הביטחון. כיום שריהביטחון.
- בנימין ג'יבלי, ראש אמ"ן. שם-יצופן בוויכוח על הפרשה: "הקצין הבכיר".
- מרדכי ("מוטקה") בן-צור, מפקד יחידה 131 (פעולות בחו"ל). שם-יצופן בפרשה: "קצין-המילואים".
- יוסף הראל, יורשו בתפקיד. מילא תפקיד בגילוי הזיופים של אמ"ן בעיקבות הפרשה. שם-יצופן בפרשה: "הגבר". כיום איש-עסקים, עוסק בייבוא בשר ובעל בריכת-שיחיה.
- אברי זיידנורג-אלעד, איש היחידה 131. פעל במצריים בשם "פאל פראנק". פקד על הרשת שביצעה את העסקי-ביש. שם-יצופן בפרשה: "האדם השלישי".
- אברהם דר ("ג'ון דארלינג"), הקים את הרשת כמה שנים קודם לכן. מנהל במפעל הקשור בבנימין גיבלי.
- איסר הראל, הממונה על שירותי-הביטחון. ראש המוסד. נודע בכי-נויו "איסר הקטן". שותף במיפעל.
- יהושפט ("פטי") הרצבי, סגנו של גיבלי ולאחר-מכן יורשו. כיום מיוצג, בחופשת שבתון.
- שמואל עזר, חבר התא באלכסנדריה, הוצא להורג.
- פליפ נתנון, חבר התא באלכסנדריה, נידון למאסר-עולם.
- ויקטור לוי, חבר התא באלכסנדריה, נידון למאסר-עולם.
- רובי דסה, חבר התא באלכסנדריה, נידון ל-15 שנות-מאסר. כיום כתב בטלוויזיה.
- מאכס בנט, סוכן אמ"ן בקאהיר, לא היה קשור ברשת, התאבד בעת חקירתו.
- ד"ר משה מרזוק, רופא. קראי. חבר התא בקאהיר שלא הופעל בעסקי-הביש. ניתלה.
- מרסל-ויקטורין ניניו, חברת התא בקאהיר שלא הופעל. נידונה ל-15 שנות מאסר.
- מאיר זעפרן, חבר התא בקאהיר, 7 שנות מאסר.
- מאיר מיוחס, חבר התא בקאהיר, 5 שנות מאסר.
- נורי עוסמאן, סגן ראש שירותי-הביטחון המצרי, לאחר-מכן ניספח-צבאי בבון. האיש שביגלל המגעים עימו נידון אברי למאסר.

מקור השם: גיבלי היה האדם הראשון, בן-צור האדם השני.